



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Septem Illustrium Virorum Poemata

Amstelodami, 1672

Poemata Postuma Natalis Rondinini, Alexandro VII. P. O. M. ab Epistolis ad
Principes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11215

P O E M A T A
P O S T U M A
N A T A L I S
R O N D I N I N I,
A L E X A N D R O V I I . P . O . M .
ab Epistolis ad Principes.

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
TORONTO
130 St. George Street
Toronto, Ontario
M5S 1A5
Canada

ELOGIUM
 NATALIS
 RONDININI.

NATALIS RONDININUS, ingenii & morum, & fortunæ ornamentis, in paucis quos nostra tulit ætas, illustris ac memorabilis fuit. Eo genere Romæ natus, à quo sumere sibi potuit omnia, quibus ipse se, & suos clariores faceret. Nam neque avitæ illi res & imagines defuerunt, quas ad exemplum intueretur assiduè; neque alta accensaque laudis studio indoles, quæ directis viis euntem impelleret ad fastigia præmiaque Virtutum. Verùm mihi consilium non est funebrem laudationem, quam meretur, instituere. Naturam & artem, magistras optimas, imitabor, quæ res magnas & varias in angusto nonnumquam exhibent. In annulo gemmam gestasse fertur Pyrrhus, in quâ novem Musæ & Apollo citharam tenens spectarentur, non arte, sed sponte naturæ ita discurrentibus maculis, ut Musis quoque singulis sua redderentur insignia. Sylla Dictator traditione Jugurthæ semper signavit. Punctis omnia veriùs, quàm lineis designabantur, cùm idoneus situs ac status attribui in tam arcto spatio nulli posset. Referam & ego similiter in has pagellas de Rondinini contractè aliquid & exiliter, magno inter me & cælatores discrimine, quòd hi corporum tantùm dispendio res suas effingant; ego animorum atque virtutum.

GENUS suum Rondinini ad Cribellos referunt,

Y 5

no-

nobilissimam apud Mediolanenses familiam. Ut unum pro multis dicam, abhinc annos propè quingentos honoribus, clientelis, opibus abundans, Urbanum III. Pontificem Maximum orbi dedit. In gentili parmâ hirundines præferunt, tesseram sive ex cognomento, sive ex eventu natam; cribra prætereà, demissæ à Cribellis originis, & nobilitatis insigne. Diversa quidem his & illis appellatio, nec eadem semper habitationis sedes: sed nimirum & fluvii interdum, quasi alii à se sint, non idem servant nomen, quibus eadem tamen sunt fontium capita, idem aquarum splendor. Neque si furculus in aliud solum depangitur, non ab eodem à quo revulsus est stipite genus ducit. Mediolanò in eam Italiæ regionem, cui via Flaminia nomen fecit, traductos, Faventia primum excepit, deinde Roma, ingeniis aliunde adventantibus apertissima & perhospitalis. Et habet hoc illa princeps urbium & terrarum, ut communis omnium patria dici & esse velit; non ignara, ut constituta olim sit, ut aucta, ut coalita ex variis quasi elementis in unum corpus, advenis fortuitò coëuntibus in civitatem acceptis. Extulere Rondininos duo, pacis & belli artes: quarum utra plus illis ad gloriam valuerit, nihil attinet definire. Satis constat neque sapientiæ fortitudinem, neque fortitudini sapientiam dignitate cedere. Patrem habuit Natalis Alexandrum, virum eximiâ in agendis rebus prudentiâ, & præter generis splendorem, omnibus elegantiorum literarum disciplinis excultum. A Natale avo suo nomen accepit. Is primus è suis sedem rerum & fortunarum ex illâ, quam dixi, Italiæ Cispadanæ parte, Romam transtulit in comitium ac forum orbis terrarum. Ad tractandas res natus videbatur, naturâ æquè ac disciplinâ consultus. Quæ optavit, videri potuit affecutus omnia, non quòd

quòd possideret, sed quòd eà esset moderatione animi, ut nihil appeteret; suus semper, nulli obnoxius, ab honorum studio alienus, virtute quàm ejusdem præmiis ornator. Cujus rei fama, cùm gravissimorum munerum administrationem plurimi peterent, Summos Pontifices in illum primò non petentem, deinde ut inclinata ad quietem studia viderunt, etiam recusantem convertit. Clementis VIII. jussu, Romani fori disciplinam suo splendori nitorique restituit: recidit corrupta, integra roboravit, stabilivit antiquos & convenientes tribunalium majestati mores. Ad annum usque centesimum, grande mortalis ævi spatium, vitam protulit; summâ semper dignitate, nullâ auctoritatis imminutione. Neque enim omne vinum, neque ætas omnis, vetustate vigorem exspirat. Viguît animo & corpore vir moderatissimus, usque eò, quoad opus ipsa suum eadem, quæ coagmentaverat, natura dissolveret. Legationes, alterum togatæ sapientiæ munus, & nobilitatis ornamentum, famam quoque Rondinini confecerunt. Nicolaus, multiplici rerum cognitione, & usu, & singulari eloquentiâ præditus, apud Venetos Legati munere perfunctus, ampla negotia tractavit, summoque in honore habitus est. Eò majori illud ponendum in laude, quòd non alibi diligentius Legatorum dicta factaque observari dicant, ac propterea Venetiæ optima habeantur palæstra, è quâ prodire Legati quàm instructissimi possint. Laudat Nicolaum Marcus Guazzus in Commentariis suis vernaculâ Italarum linguâ conscriptis, qui è privatis eruditorum scriniis & bibliothecis nondum exierunt. Bartholomæi Rondinini prudentiæ & fidei oblata est tempestas difficillimi temporis, quo Cardinales aliquot cõitione temerè Pisis factâ, Juliû II. Pontificis Maximi auctori-

tori-

ctoritatem labefactatum ibant. Erat is è S. Dominici
 familiâ, Theologiæ & Juris Pontificii scientissimus: præ-
 erat summâ cum potestate Congregationi Tusciæ à
 S. Marco nominatæ, atque unâ cum viris aliquot doctri-
 nâ consilioque pollentibus per idem tempus Pisas se rece-
 perat. Stabant pro Cardinalibus Reges quidam: sparge-
 bant in Pontificem criminose multa: ruebant contrâ in
 illos Pontificia fulmina, tamquam facti à Romanâ Sede
 divortii reos. Magnæ erant in illis fluctibus jactationes
 animorum, offensiones in vulgus magnæ, in tantâ præ-
 fertim partium contentione atque dignitate: Pisis in pri-
 mis, ubi res gerebatur, & in partes vocabantur Clerico-
 rum & Religiosorum hominum ordines. Sub initium,
 quid sequerentur, constituere satis Pisani non poterant.
 Ad Bartholomæum (tanta erat viri apud omnes auctori-
 tas) causam detulere, in sententiam, quamcumque is
 ingrederetur, concessuri. Hæc dum gerebantur, poten-
 tes intereâ ac factiosi sollicitare optimum Patrem, primò
 molliùs, gratiæ & honorum certâ spe; deinde acerbè,
 multa ac metuenda minitando, ut irritati solent animi
 stomachum post perditas blanditias effundere vehemen-
 tiùs. Sed ad labefactandam fidem spes & metus excellen-
 ti animo juxtâ valent. Nihil igitur ille obnoxie dicere,
 propalam obviàm ire obstinatis consiliis, adversarios vi
 argumentorum verecundiâque percellere: nutantes eri-
 gere, stantes confirmare: Pontificem eorum, quæ ge-
 rebantur, certum facere. Quod ipsi totique Cœnobio
 invidiæ & obtreptioni fuit, ac propè capitale. Nam
 etsi occultis viis literæ mittebantur, fieri tamen non po-
 tuit, quin earum aliquæ, tamquam hostiles manubiæ,
 ab urbis Præfectis interciperentur. Absterfit periculi me-
 tum, quicumque is fuit, Cardinalium repentina dis-
 ccessio,

cessio, Mediolanum conciliabuli sui sedem deligentium, five quòd causæ suæ admodum invisos haberent Pisanos, five quòd hæc urbs adversus Pontificia arma minùs tuta videretur, fessa quatuordecim annorum recenti bello, & jam Gallicus equitatus in urbem intromissus hostilia fecisset. Magnam peperere Bartholomæo laudem Pisanæ res, qui cùm deinde vitâ concessit, non sui tantùm reliquit apud omnes desiderium, sed, quod potiùs est, præclaram sanctimonix famam. Bellicus quoque labor Rondininos illustravit. Materiam dedit conversio rerum ac perturbatio, cùm Romani Pontifices in Galliâ se haberent. Quæ inter potentiores certamina tum exarserint, quæ visa fuerint cælo terrâque prodigia, dici vix potest. Concussa est intestino bello Italia: belli non alia causa, quàm lubido dominandi: florentissimæ urbes, tamquam vacuæ possessiones, armis occupatæ: Carrarii Patavium, Mantuam Passerini, Canes Scaligeri Veronam, alii alia sibi asseruerunt. Nicolaus Laurentii, scriba populi Romani, incertum stolidior an ambitiosior, in Tribuniciam potestatem ac jus Imperatorium invasit, in eamque spem venit homo vanissimus, posse se multitudinem eludere in illis suis cogitatis furoribus inani jactatione libertatis. Ludovicus Bavarus injussu Romani Pontificis Joannis XXII. pro Imperatore se gerens Romam adiit: adversus illum nefario consilio alium Pontificem legit, ab eoque Imperii sumisit insignia. Deflagavit in monte Cælio Laterana Basilica: cometæ, solis defectiones, pestes, annonæ penuria terrori & exitio fuerunt. Tanto stetit Pontificem alibi quàm Romæ degere. In hac atrocitate temporum, armorumque licentiâ, consilium, bellicamque virtutem, & in Romanos Pontifices fidem probavere Rondinini: Replicare memoriam annalium Latinè atque Italicè scriptorum,

ptorum, è quibus res eorum peti possunt, magni est operis, certè non hujus instituti aut loci. Nec posteaquam Pontifices Romam remigrarunt, cum Italis debellatum fuit. Eugenius IV. Pontifex Maximus bellis undique premebatur, ut vix ei respirandi facultas esset. Piccinus copiarum dux, Pontifici infestus, ingenio & armis ferox, populabundus vexabat Italiam: quidquid Mincio, Athesi, Benaco & Sebino lacubus alluitur, magnà ex parte subegerat. Per Æmiliam deinde Flaminiamque belli fragor intonuit. Bononia, Forum Cornelii & Livii, Ravenna, aliaque Pontificiæ ditionis oppida, ipsum etiam Picenum armis ejus infessa. Victoriarum cursum cohibuit Boldrinus Rondininus, pugnandi æstu cum suis mediam perfringens hostium aciem, vitæque periculum post virtutem habens. Nec defuit fortuna virtuti. Piccininum cepit, & Manfredo Faventino Regulo captivum duxit, sive belli ludibrium, sive victoriæ pompam. Vetera illa: hæc recentia. Josephus Rondininus, Natalis nostri germanus frater, belli sacri incensus cupidine, honorariæ militiæ rudimenta apud Venetos posuit. Sicum Turcico servitio pressum obsidebant, oppidum apud Illyricos in sinu Scardonico, in conspectu irrumptentis freti ad montis radicem positum, atque arce firmatum. Primus huc illum impetus rapuit, laboris æquè ac periculorum avidum. Inde ad Clissam admotus exercitus, quæ creditur Diocletiani fuisse patria, ab eo Diocletia dicta, & adhuc prisicæ appellationis extremum nescio quid visa retinere. Neque enim commentitium videtur, si Cletiam in Clissam degenerasse quis dixerit, post frequentes incursiones barbarorum, urbibus æquè ac rerum nominibus multam labem inferentium. Quæ lacinia videri possit huic narrationi inconcinniter attexta, nisi

nisi fortè, quando in hujus urbis mentionem incidimus, meminisse etiam juvet, unde homo immanissimus obscurique generis ad Imperium emerferit, qui Christianam fortitudinem eò illustravit magis, quò acriùs ad illam opprimendam incubuit. Urbs in rupe naturali situ munita, capta sæpiùs amissaque, cùm denuò ex Turcis recepta est, bellicis Rondininum præclarè exercuit. Mox enim Venetorum Senatus, honoris causâ, eum in Cretam ampliorem Martis campum evocavit, externaque Candia urbis munimenta ejus fidei virtutisque commisit. Exacuit generosi juvenis animos data provincia, ut fermè prima militiæ præmia. Quam dum strenuè sustinet, Turcæ per obscurum noctis, magno, ut solent numero, pari ferociâ illum adorti sunt: tantoque ardore pugnatum fuit, ut valla faucis dilapsisque propugnatoribus pænè nudata occupataque sint. At ea res malè mox Turcis vertit haud sanè inultis. Voce namque & manu Rondininus terrorem in hostem revocans, audaciam in suos, magnâ strage barbaros propulit: dumque acriùs, ultrâque quàm tutum erat, cedentes insequitur, muralis tormenti glande prostratus, ruinarum more, quæ super id quod oppressère franguntur, victor occubuit ingenti luctu suorum, anno M. DC. XLIX. VII. Idus Septembris; non illâ utique ætate tollendus, quippe qui annum secundum & vicesimum vixdum excederet, & admiratione militaris indolis in se veteres quoque milites converteret. Hæc aliaque habuit Natalis in paternâ domo bellicæ togatæque virtutis decora, quibus ad laudem accenderetur. Nec minorem in pectore aluit flammam memoria rerum maternarum. Felix Sachia ejus mater, perquam illustri loco nata, majores habuit Vectiani in Liguriâ, aliorumque quæ circà sunt oppidorum dominos, armis

ac literis inclytos. Utrisque clarus fuit Laudivius Sachias, miles Hierosolymitanus, & ut ingenii cultum in militari viro agnoscas, Nicolao V. Pontifici, bonarumque artium fautori optimo maximo apprimè carus; electus quem cubiculo ac familiaritate æstimaret. Alter Laudivius (sunt quippe nominum æquè ac decorum retinentes familiæ) Felicis Sachiaë pater fuit. Coniuge è vivis ereptâ, primùm in Consilii Pontificii confessu ad-vocationis jus adeptus est, deinde quatuor Pontificum præclaris judiciis commendatissimus vixit. Sub Clemente VIII. Curiaë Apostolicæ ærario pro Tribuno; sub Paulo V. Pontificio Patrimonio pro Legato fuit: ab hoc etiam Episcopus Montis Falisci creatus: à Gregorio XV. missus ad Venetorum Rempubl. Nuntius: ab Urbano VIII. admotus iterùm ærario, dein Pontificii Palatii Præfectus, postremò in amplissimum Cardinalium Collegium secundâ eorum nominatione cooptatus. Paulum Æmilium, Laudivii hujus fratrem, per varios quoque honorum gradus ad purpuram, ac propè altiùs evexit parta prudentia usu rerum maximarum. Cùm adhuc adolescens in literis emineret, ac deinde juris cognitione primus inter æquales esset, & apertiore in dies famâ nosceretur, venit in sermonem gratiamque Clementis VIII. Is in Cubicularios intimos eum retulit, quæ fuit ad res graviores quædam quasi pro-lusio: post signandis gratiaë causis cognitorem adhibuit: in Apostolicâ Curiaë delegatâ à se jurisdictionis judicem esse iussit: inter Pontificii Consilii Notarios, Participantes appellant, gratis allegit: Nuntium ad Catholicum Hispaniarum Regem extra ordinem misit: tandem Cardinalem creavit, suo iudicio dignè, ac merebatur, magnificèque laudatum. Cùm enim ejus merita breviter

car-

carptimque repeteret, Jurisperitum sanctissimo Purpuratorum Patrum Senatui à se adjungi dixit nulli secundum. Ergò illi jam purpurâ donato Pontifex summa quæque & arcana committere: conquiescere in illius prudentiâ & fide: illum æstimare ac diligere impensè. Amorem existimationemque augebant quotidiana negotia prosperè expeditèque confecta. Inter hæc animus illi erat multâ humanitate temperatus, &, quo nihil est ad conciliandos homines accommodatius, beneficus ac liberalis. Faliscorum Ecclesiam cum regendam suscepisset, inaugurationis sollempnia Pontifex ipse pro suo erga illum studio in Lateranensi Basilicâ peregit: mox Episcopi munus Congregationis Concilii Tridentini Præfecturâ cumulavit. Tantâ sapientiæ & integritatis famâ cum floret, & in Clementis VIII. locum successor esset subrogandus, dignus habitus fuit, qui in Comitibus Vaticanis suffragia omnium mereri & ferre posset. Ita sensit ac scripsit Cardinalis Peronius literis ad Henricum IV. Galliarum Regem à sedatis. At, quæ est rerum humanarum inconstantia & brevis, non multò utique longiùs in Pontificatu victurus fuisset, quàm, qui illum adeptus est, Leo XI. siquidem hic v. Kalend. Maii, septimo & vicesimo ab electione die; ille prid. Kal. Junii, eodem uterque anno, quatuor tantùm & triginta dierum intervallo (juvat enim, ut pauperes tenuis summæ, ita perangusti temporis rationem exactiùs inire) vitam unàque honores terminarunt. Videri posset alter Paulus Æmilius, Alexandri Rondinini & Felicis Sachiarum filius, hereditate adiisse avi & avunculi sui purpuram, si ut fortunæ, sic animi bona ad alios pervenirent. Sed & illum sua virtus, sua in Remp. Christianam merita in Cardinalium Collegium aggregarunt. Adeò perennis ac propria

Z

pria

pria est huic familiæ claritas & amplitudo, rarâ proflus felicitate. *Una Pherenice*, ut memorat Plinius, *quæ filia, soror, mater Olympionicarum*: opprimit mentionem memoriamque laudis hujus Felix Sachia, filia, mater, cognata Cardinalium. *Una familia Curionum*, in quâ tres continuâ serie Oratores exstiterunt: plus est, unam esse, quæ totidem habeat consiliarios & iudices orbis terrarum. *Una Fabiorum*, in quâ tres continui Principes Senatûs: majus, tres ex unâ in eum Senatûm adscitos esse, qui non modò Regum, quod aiebat Cyneas, verùm etiam Dei Divorumque confessum referat. Sed mererum maximarum inter se comparatio longiùs ferat: nunc ad narrationis ordinem venio. Felix Sachia Alexandrum Rondininum conjugem suum anno ætatis ejus primo & quinquagesimo adhuc ævi immaturum amiserat, liberis novem relictis, cùm tota domus onus ejus esse cœpit. Quamquam hi orbi putandi non fuerunt matre incolumi, non spectatæ tantùm probitatis, sed etiam doctrinæ feminæ. Quod Sempronio Graccho Cornelia; Martia Hortensio; id Alexandro fuit Sachia. Nullo præceptore, ut docilitatis atque ingenii magnitudinem videas, ad discendas Latinas literas usâ est, sibi dux & magistra, & antiquitatis tam profanæ quàm sacræ diligens indagatrix. Curam igitur in liberorum institutione eò majorem posuit, quò & ipsa accuratiùs honestarum artium studiis pueritiam, adolescentiamque excoluerat. Paulus Æmilius, & Josephus, alter in purpurâ, alter in sago, ut jam dixi, ostenderunt quid benè providèque nutrita indoles posset. Laura non tam in matris gremio, quàm sermone educata, politiores etiam literas animo complexa est, & ipsa inter Lælias, & Licinias, & Mutias, & siquæ præterea parentibus suis doctrinâ & eloquentiâ responderunt,

nominanda. Præceptoribus usa est Tarquinio Gallutio, & Alexandro Donato, viris è Societate J E S U, eruditione & editorum Operum famâ notis. Sollicitam instituentium diligentiam merebatur provocabatque eminens illius ingenium. Quod ipsa deinde ita exercuit & expolivit, ut post illos, quorum præceptis informata est, fortasse etiam cum illis legi & placere posset. Certè Cardinalis Bentivolus, cum suam de Bello Belgico historiam Latinè ac perpolitissimè verti cuperet, eamdem illi commendavit, ac tradidit. Sed defugit hanc operam virgo, non tam declinatione laboris ac studii, quàm modestiæ curâ. Sermo ac stilus illi cultus ac nitidus, in quo nullus ambitiosè putidèque quæsitus color. Neque enim ignorare poterat deformari orationem plus æquo affectatam, perinde ac corpora, si quis vulsa atque fucata muliebriter comat, fœdiora fiunt ipso formæ labore. Superfunt adhuc nonnulla ejusdem tam solutæ quàm numeris ligatæ orationis præclara monumenta, ex quibus facilè apparet, compluribus eam viris dubiam eruditionis palmam fuisse facturam, si literis, quàm religioni vacare maluisset. Humanis quippe rebus valere jussis, institutum S. Teresiæ secuta, in cœnobium sese abdidit, ubi sanctè religiosèque, in quo sunt omnia, vitam etiamnum, quod & diu faciat, exigit rerum divinarum contemplatione dulcem atque tranquillam. Atque hæcenus pauca è multis, velut faces in funere, præire jussimus: nunc sequatur ipse, cui funus ducitur. Quæ ad ejus genus pertinent, ad eum quoque pertinere existimavimus. Nam etsi ea quæ ipsi non fecimus, nostra non sunt; nostra tamen, si in magnâ generis claritate splendorem habent, hoc ipso majora esse necesse est. Ita Luciferum ceteris stellis clariorem esse novimus, quòd hæc in tenebris tantùm, ille oriente

etiam sole stationem teneat, luceatque. Annum ætatis nonum attigerat Natalis Rondininus, cum Alexandrum parentem suum luxit. Dabat jam tum ingenii jucundi & elegantis specimen iis in literis, quibus ætas puerilis ad humanitatem informari solet. Ex ephebis egressus, Bononiam sedem ac magistram Philosophiæ habuit, longè iis dissimilis, qui ex Academico tantum otio licentiam usurpant. Ipse toto animo ac studio ad laudem incumbere: audire magistros, ab iis audiri: intelligere, se in vestibulo scientiarum omnium stare; in earum deinde adyta penetrandi spem nullam fore, nisi ingenium hic prius diligenter exercuisset. Nec Mathematicas disciplinas negligendas putavit, ut scilicet ad rem militarem, si ad hanc fortè animum adjunxisset, paratior instructiorque esse posset. Et quamvis aliò consilia verterit, totumque se Deo dederit, jucundos tamen & utiles de rebus bellicis miscebat sermones in loco, non quales eorum sunt, qui debellaturi videntur super mensâ Alexandrum, imperiti rerum. Hauserat partim è præceptionibus aliorum, partim ex historiis, quæ ad ordinem legesque militiæ pertinent: quis castrorum locandorum situs: quæ instruendæ aciei formæ, ac varietates: quæ cingendarum urbium descriptiones: quando cum hoste conferendæ manus: quando quiescendum. Aliquot post annis Bononiâ in Urbem reversus Theologiæ & Jurisprudentiæ operam dedit, hanc etiam publicè interpretandi donatus facultate. Exin sollemne illud suum semper tenuit, ut lectissimis quibusque auctoribus volutandis tempus daret. Atque ut se oblectant qui ad celebrium fluviorum capita consistunt, eorum præsertim qui auri-feras arenas secum vehunt; ita jucundissimum illi erat ad sanctorum Patrum lectionem accedere, è quibus videret

aurea

aurea illa promanare sapientiæ flumina, unde & sitim posset explere, & rivus deducere. Otii quoque sui partem ad sacram & profanam historiam contulit. Hanc ille oblectationem honestissimam utilissimamque ducere: hinc petere dicta, facta, consilia publicè privatimque salubria: quam alii prudentiam agendo experiendoque, ille sedendo legendoque comparare: ipsam in adversis aliorum casibus misericordiam jucundam putare. Huic studio finitimum fuit sacra, ritus, leges, instituta gentium observare, etiam barbararum. Erat igitur illi memoria velut ærarium opulentissimum, è quo eruditionis suæ divitias opportunè depromeret. Accedebat his Latinarum literarum amor & cultus, & sine quâ nullus est ad vitam communem studiorum fructus, eximia in scribendo dicendoque venustas & copia. Interdum poëtico incallescens afflatu carmen scribebat veterum genio, puris verbis lectisque sententiis. Vel eâ causâ secessus in Umbriâ apud Eminentissimum Principem fratrem suum Paulum Æmilium Rondininum Cardinalem, Assisii Episcopum, gratissimus illi accidit. Parentavit hinc Sidronio Hoffchio è Societate JESU Poëtæ cultissimo, dulcibus & expolitis elegis; receptûs sui amœnitatem allato de ejus morte nuntio corrumpi questus. Paucula quidem ejus poëmata, quæ velut naufragii reliquiæ ad nos pervenerunt, publici juris fecimus: sed lectorem si non lassabunt, explebunt tamen, & plura fient sæpè relegendo. Literariam suppellectilem ut auget, in Græciam quoque navigavit, hoc est, ad scriptores Græcos animum appulit: Neminem, dictitans, sine hoc præsidio absolutum aliquid in iis artibus, quæ ad humanitatem pertinent, consequi posse: Veteres Romanos eloquentiæ suæ opes omnes è Græciâ in Italiam convexisse: illius linguæ opulentiam & suavita-

tem nullius interpretis oratione repræsentari: illam Byzantio in Italiam, unde totos septingentos annos exulaverat, ab hominibus nobilissimis olim reductam fuisse; mox à doctissimis quibusque arreptam generoso congentoque studio: turpe nunc Romanæ juventuti fore Musas Atticas in bibliothecis jacere neglectas & situ obsoletas. Tot tamque valentibus inductus causis invigilabat in his studiis, veneratque illi in morem non solum lectitare libros Græcos, verum etiam Græco sermone cum Deo loqui. Excultum literis animum ornabant castissimi mores. Crederes Pudicitiam ipsam ab ejus latere numquam discedere, & animi corporisque velut templi Deo dicati ædituam esse, quæ profanum aliquid aut immundum eò inferri non sineret. Mira illi erga amicos fides, & in obsequio comitas: sermo ingenuus, & ab omni furo alienus: plus in animo benevolentia & officii, quàm in verbis, thesaurorum more, quibus plus est opum in recessu, quàm in superficie ostentationis. Sacerdos, & in Vaticano templo Canonicus sacris operabatur fermè quotidie, ad eumque Numinis cultum dignam afferebat templis & aræ contactu probitatem. Tantâ virtute sapientiâque instructum ascivit Alexander VII. Pontifex Maximus in aulam suam, in quâ velut in regno suo virtus est, eumque sibi ab Epistolis ad Principes scribendis esse voluit publicâ Urbis gratulatione. Quâ integritatis, & prudentiæ, eloquentiæque laude munus suum administraverit, supervacaneum sit dicere. Non deerunt decora ingenia, quæ cum ad tempora Alexandri VII. dicenda venerint, historiæ suæ inferent quas illius ingenio elucubratas literas de rebus gravissimis ad Principes dedit. Sed ecce dum tanto Pontifici se quotidie probat magis, & in Romanâ luce non amorem sui tantum, sed etiam admirationem movet,

su-

supremus illum dies occupat, majorumque rerum spem, quæ in cursu erat, intercipit. Labet hîc coronidis loco apponere, quæ de præmaturâ ejus morte ad Jacobum Wallium scripsit Illustrissimus Ferdinandus Furstenbergius: non quòd me deficiant verba, (quamquam & illa in tam acerbo casu deficiunt) sed quòd hæ literæ exstare laudarique mereantur professione pietatis. Sic igitur habent:

Noli, mi Walli, plures à Natali Rondinino nostro epistolas expectare. (& dederat cùm sæpè aliàs, tum septem antè diebus, quàm fatalis eum morbus corripere, ita elegantem, & uberem, & officii plenam, ut eam dictasse ipsa videri posset Humanitas.) *IV. Non. Septemb. quindecim dierum febrî, heu dolor! consumptus est, tantâ nobilitate, virtute, eloquentiâ, ac doctrinâ juvenis, ut meritò sæculi nostri Phœnicem quis appellet. Nondum tricesimum ætatis annum attigerat, & jam tum omnes antiquos quæ profanos, quæ sacros scriptores legendo pervaserat. Dicitur non potest, quantum ex ejus morte dolorem S. D. N. ceperit. Amici omnes merore contabescunt: ego tam moleste ejus desiderium fero, ut ne in parentum quidem morte plus hauserim acerbitatis. Omnia amicitia officia egroto præstiti, semper affui, animam agenti astiti, & benè precatus sum, oculos defuncto clausi, & acerbissimis adhuc lacrimis ereptum prosequor. Ubi dolor parùm remiserit, forsân Musis me meis solabor: tu quoque molestis mihi partem tuis absterge.*

Multis ille quidem flebilis occidit:

Nulli flebilior, quàm mihi.

Mecum illi tam arcta consuetudo ex similitudine animorum ac studiorum coorta intercedebat, ut Castorem & Pollucem diceret, utinam alternâ morte redimendos. Sed quid ego longius dolori meo ac lacrimis indulgeo?

360 ELOGIUM NATALIS RONDININI.

Durum, sed levius fit patientiâ,
Quidquid corrigere est nefas.

His epistolam, non lacrimas meas finio. Romæ VI. Id. Sept.
M. DC. LVII.

Natus est Natalis Rondininus anno M. DC. XXVIII.
XIII. Julii: excessit M. DC. LVII. II. Sept.

E P I T A P H I U M
N A T A L I S R O N D I N I N I .

D. O. M

NATALI RONDININO. ROMANO
ALEXANDRI. FIL. PAULI. ÆMILII. CARDINALIS. FR.
PIETATE. INGENIO. ERUDITIONE
ROMANÆ. JUVENTUTIS. FACILE. PRINCIPI
QUI. XXVII. ANNUM. AGENS
AB. ALEXANDRO. VII. PONT. MAX.
PRÆFECTUS. EPISTOLIS. AD. PRINCIPES
OPERAM. SUAM. PONT. SAPIENTISSIMO. ITA. PROBAVIT
UT. MOX. AB. EO. CANONICATU. VAT. BASIL. AUCTUS. FUERIT
NOVA. IN. DOMESTICAS. IMAGINES. DECORA. ILLATURUS
NISI. MAJORA. INDIES. DE. SE. POLLICENTEM. REPENTINA
VIS. MORBI. IN. IPSO. ROBORE. ÆTATIS
REIP. ERIPUISSET

FELIX. ZACCHIA. FILIO. DULCISS.
CONTRA. VOTUM. SUPERSTES. P.

OBIIT. ANNO. M. DC. LVII. ÆTATIS. SUÆ. XIII

IN

IN FUNUS
SIDRONII HOSSCHII,
E SOCIETATE JESU.

*Cum tristem de ejus obitu nuntium accepisset Assisii
in Umbriâ, ubi cum fratre suo Paulo Æmilio
Rondinino S. R. E. Cardinale, Assisii Episcopo,
morabatur.*

DUm fecunda suis me detinet Umbria campis,
Umbria filvofis ardua verticibus;
Auraque vere novo Zephyris impulsa serenis
Molliter argutis obtrepit in foliis;
Diffunditque animum ruris conspecta voluptas,
Hei mihi, quos luctus nuntia fama tulit!
Ut nihil in terris liquidum est! ut Numina sæpè
Dulcibus admifcent rebus amaritiem!
Hosschiades, (quid nunc faciles in carmina Musæ,
Quæque erat ingenio laurea parta, juvant?)
Hosschiades, quo se tantùm jactabat alumno
Belgica Romanis æmula nominibus,
Quantùm, quæ Latio Cyrenen provocat ore,
Umbria Callimacho facta superba suo;
Ille decus Vatum, leto præreptus iniquo est,
Dum canit, & gratâ fidera voce tenet.
Sic ubi sensit olor gelidæ succumbere morti
Lumina, vicinas præcinit exequias.
O nemora, ô dulces, quos hæc habet ora, recessus,
Doctarum sedes hospita Piëridum,

Z 5

Vos

Vos eritis testes, ut mors hæc funditus omnes
 Surripiat nostro delicias animo.
 Nec me jam verni capiat clementia cæli,
 Nec varium terræ fertilis ingenium.
 Hic videas molli clivosos tramite colles,
 Difficiles illic ad juga summa vias.
 Illic saxa inter fluvio Clitumnus amœno
 Profluit: hic niveos integit umbra lacus.
 Clitumnus, quo non Cereri, non alter Iaccho
 Grator, & niveo, qui bibit inde, gregi.
 Oppida nunc miror crebris succrescere silvis,
 Et nemora antiquas inter opaca domos.
 Nunc miror positas altis in montibus arces,
 Quæque in subjectâ mœnia valle latent.
 Hic gelida invitat decedere solibus umbra,
 Quâ crepitante levis defilit unda pede:
 Hic, quæ rugoso fervent in cortice fagi,
 Ludere, quæque canat dux gregis inter oves.
 Sed nihil ista juvant: me tantum flere sub antris,
 Et magnâ manes voce vocare juvat.
 Siqua fides nostris tangi quoque fletibus umbras,
 Credibile est Vatem, Cynthia, flecte tuum.
 Quique unâ tumulo teneri conduntur amores,
 Non ignes, solitas non habuisse faces.
 At tacitos juxta cineres qui labitur amnis,
 In mare turbatis mœstior ibat aquis.
 Et, quales olim cognati in funere Vatis,
 Solvebat multis inferias lacrimis.
 Consuetæque viæ, & læta inter gramina ripæ
 Immemor, oblitum sæpè retorfit iter.
 Quis tibi, Mosa pater, mœsto sub gurgite sensus,
 Hæc propior nam te cura premebat, erat?

Cum

Cùm rapidas tecum Vahalis confunderet undas,
 Confusas unà miscuit & lacrimas.
 Heu patèr infelix, qui dum volvèris, amara
 Perpetui luctus in mare signa feres.
 Nec jam auro, & lætâ præcinctum tempora myrto
 Excipiet tectis Oceanus genitor.
 Sidroni intereà, seu te nova gaudia cælo,
 Seu te culta tenet Vatibus ora sacris:
 Si te tangit honos, & adhuc sunt carmina curæ,
 Nec toto cessit pectore noster amor:
 Aspice, quem statuat tumulum tibi Roma, quod inde
 Judicium de te posteritatis erit.
 Non omnis moriere: tui pars maxima vivet,
 Et cineri merces magna futura tuo est.
 Mœrenti Chifius dum te sub pectore condit,
 Non poterat tumulo nobiliore tegi.

F E R D I N A N D O
 F U R S T E N B E R G I O

*Musas Philomathis juveniles auctiores cultio-
 resque in lucem proferenti.*

TAndem revisunt aureum jubar solis
 Musæ Philomathis: gratulentur, & plaudant,
 Quis & labores, & pericla, quæ terris
 Marique subeunt, aut severa curarum
 Lyrâ subinde tibiâque solari
 Incessit ardor. Quem sequantur, hîc cernunt.
 Hæc ille, seu dum præliantibus fertur
 Per alta ventis, quâ fretum Cyclopeis

Fervens

Fervens cavernis astra verberat fluctu,
 Seseque mox refoebet & suas iras:
 Sive arduis dum nubibus caput cinctas,
 Nivibusque numquam non jacentibus canas
 Volat per Alpes: fessa namque votorum
 Europa cursus urget, atque opem poscit:
 Hæc ille, dum Mars fas nefasque permiscet,
 Unàque pestes ceteræ diem invadunt,
 Et clade tumidus decolorque^r Vistillus,
 Albisque, & uno haud nomine in mare irrumpens
 Miratur ire Rhenus haud suos fluctus,
 Et spes in illo magna nititur pacis:
 Hæc ille, tanta mente dum sedet moles,
 Hæc ille cecinit, sicubi fatigatum
 Suis sub antris frigidâque lucorum
 Umbrâ virentum recreavit Euterpe,
 Seu Dorium quid, sive Barbarum mallet.
 Sed ille, curas fallere, ac sibi tantum
 Intusque gaudens canere, nil petens ultra,
 Non puncta famæ, pollicesque laudantum,
 Feliciumque præmium libellorum,
 Imbuta cocco lora, regias chartas,
 Pictum umbilicum, luteamque membranam,
 Araneoso jusserat situ turpes
 Latere, tenebris abditos inaccessis
 Tot elegantis ingenii sacros fetus.
 Heu dura patris jussa! tam legi digna,
 Tam læta cultu Musa, tot venustatum,
 Tot & jocorum non nocentium mater
 Sic delitescat involuta deformi
 Silentio, noctesque carpat æternas,

Squa

^r Vistillus idem qui Vistula Plinio lib. 4. cap. 14.

Squalens, iners, ignota? Non tua id fivit,
FERNANDE, pietas, indolesque Phœbeas
Attollere artes nata, cui, Poëtarum
Plaudente cœtu, literarios fasces
Submittet olim Roma, quæque nunc profers,
Debebit ordo ferus eruditorum.

Tu namque Patris atque Apollinis plenus,
Suis latebris erutæ sinum pandis,
Fœdâque primùm temporum levas tabe,
Dein & nitorem, & gratiam, & decus formæ
JUVENILE adauges, & frui jubes cælo.

At vos edaces, noxium genus, blattæ,
Abigenda longè lævibus lues chartis,
Alibi repostam quærite in cibum prædam;
Seniumque turpe pascite, aut putres libros,
Quos rugæ, & ætas, & fitus fatifcentis
Capsæ peredit, aut teredinum morsus.
Perennitatem Phœbus his licet Musis,
Triplicesque canum spondeant Deæ nomen,
JUVENILE nunquam concidet decus formæ.

A D

A D C H O R E A M,

*fontem Tiburtinum, in vicinum Anienem
insluentem.*

C Horea Naiadum pulcherrima, Choreia lento
 Seu celeri graderis per cava saxa pede;
 Vortice seu placido lymphas revoluta resorbes,
 Provocet ut rauco gurgite murmur aves.
 Nempe tuâ captum formâ niveisque lacertis,
 Vicinum fama est incaluisse Deum;
 Sæpius & traxisse imo suspiria corde,
 Atque auxisse suis flumina de lacrimis;
 Donec & ipsa Dei longos miserata dolores,
 Æternos pacta es cærule Nympha toros.
 Siste fugam nemoris Dea, quâ propè porrigit umbras
 Quercus opaca altis ambitiosa comis.
 Nullæ hîc infidiæ, non cæco commodus hosti
 Trames, & occultâ conditus arte dolus.
 Quin Satyri procul hinc, procul hinc agrestia Fauni,
 Quæ tegat intonsâ numina fronde nemus.
 Illa tamen properat duro obsequiosa marito.
 Sollicitat timidos heu quoque cura Deos!

*In malum Poëtam, cujus versibus infomnem
noctem traduxerat.*

Heu malè quid merui? nam quæ me Numinis ira
Vexat, ut ex oculis exulet usque sopor?
Roscida seu redeat, solemque Aurora reducat,
Seu præceps alto nox ruat Oceano;
Me tamen infomnem Eöo de litore Phœbus,
Infomnem sero vespere Luna videt.
Quæ commissa luo? quo læsus crimine tantum
Sævis? quid meritum, languide fomne, fugis?
Ah! vos impuri, vos infestissima vatis
Carmina, vos metuit territa nempe quies.
Vos malè compactis pedibus, numerisque solutis,
Heu miseris vel adhuc auribus obstrepitis!
Phœbe pater, si ritè tuis adolevimus aris,
Et dedimus sanctis annua tura focis:
Sic intacta sacros præcingat laurea crines,
Æternùm vireat sic tua cura nemus:
Urantur permitte tuis mala carmina flammis.
Sic læso cecidit victima quæque Deo.

I N

DIONYSII PETAVII

*obitum, & restitutam ab ipso temporum
rationem.*

Jam spatii dimensa suis revolubilis ætas
Per te ibat, numeris currere docta suis;

Im-

Immeritum cùm te, PETAVI, sustulit: error
 Quem tu corrigeres hic super unus erat.

A D

AUGUSTINUM FAVORITUM,

remissis auctori pro vitreo poculo hendecasyllabis.

Augustine, novem decus Sororum,
 Atque idem pater elegantiarum,
 Idem flos & ocelle literarum,
 Qui me pro vitreo scypho impolito
 Donasti hendecasyllabis politis:
 Quales vel faceret meus Catullus,
 Vel si quis melior fuit Catullo,
 Si quisquam melior fuit Catullo.
 Nam me continuo die bearunt,
 Ac tot tædia pessimi dierum
 Æstatis sitientis abstulerunt.
 Quòd si munera nostra deputantur
 Tanti, jam cyathos venustiores
 Quæram, & pocula puriore vitro.
 Tu contrà, ut semel excidère, mittes
 Puro carmina puriora vitro.

A D

A D

STEPHANUM ABBATEM
GRADIUM*Cum ALEXANDER VII. Pontifex
Maximus renuntiatus esset.*

SI mihi quæ dextro tibi numine sæpè vocantur
 Auxilio blandi carminis Aönides
 Dictarent, quod nec feris venientibus annis
 Oblito doctorum effluat ex animo ;
 Nec præsens ætas, atroque imbuta veneno
 Infelix aufit deterere invidia,
 Supremæque favillæ, & nigri funeris expers
 Effugiat taciti temporis insidias ;
 Docte GRADI, mihi quem dulces ante omnia Musæ
 Junxere, & puro pectore culta fides,
 Et facilis vis eloquii, quæque aurea mentem
 Formavit dictis Attica Suada suis :
 Non sperem titulos, non laudes ire per omnes
 Maximi ALEXANDRI, aut inclyta facta virum,
 CHISIA queis stat fulta DOMUS, quos vivida virtus
 Extulit, aut propior sideribus pietas.
 Nam cui vel tantum præsens facundia, tantum
 Idem hominum dederit Cælicolûmque potens,
 Egregias laudes, æternaque facta referre
 Ut queat, & meritis versibus æquiparet ;
 Ille etiam, quâ desertas Libye invia terras,
 Brachiaque Europe porrigit Oceano,

A a

An-

Angusto quas divulgas absorbet hiatu ,
 Et brevis Herculeo dividit unda freto ,
 Quos malè contempsit præceps audacia fines ,
 Nil metuens vetitas leti aperire vias ,
 Enumeret , quot vicinæ tundantur arenæ
 Fluctibus , everfas cùm ciet Eurus aquas ;
 Aut quot vere novo submittat Dædala flores
 Aura Cytheriacis incola litoribus .
 Quis dicat Tuscas latè data jura per oras ,
 Æquoraque Herculeæ supposita speculæ ?
 Aut Macereti molli surgentia clivo
 Mœnia , & antiquis addita tecta jugis ?
 Heroïum tellus olim fecunda , vel armis
 Vel pace egregium qui peperere decus :
 Nunc tenues ibi reliquiæ vix nomina servant ,
 Lentaque pastoris fistula cogit oves .
 Indè tamen missi , qui cæli ingentia templa ,
 Et Divûm cœtu limina concelebrant .
 Felices turres , queis olim pauper arator ,
 Et salvis faciat frugibus agricola .
 Ecquis opes , cœnasque Deûm , quâ se atria tollunt
 CHISIA , Pompeiis æmula porticibus ;
 Quas subterlabens miratus Tybris ab amne est ,
 Credita dum celeres gaza moratur aquas ;
 Eque imo silvas speculatur , & aurea tecta ,
 Et pictos lusus , ô Galatea , tuos ,
 Artis opus miræ , pelago quam semifer omnis
 Tritonum insequitur , Nereidumque chorus :
 Ecquis regifico constructa altaria luxu ,
 Et ductas Libyco è marmore pyramidas ;
 Quæ sub ALEXANDRO priscum monumenta nitorem
 Ceperunt , ac turpe exuerunt senium .

Tot curas inter, terrarum & publica vota,
 Non hæc præterit provida mens animi.
 Quin & Niliacos moles imitata labores
 Cæstia, par tumulis, barbara Memphi, tuis,
 Hoc rerum Domino vastis egesta ruinis,
 Non debet fatis tristibus interitum.
 Nec solum antiqui redeunt hoc Principe mores;
 Antiquum sed cum moribus omne decus.
 Sit clarus licet ille, & quæ sol aureus exit,
 Et quæ se canæ Tethii restituit;
 Illius & latè referat nomenque decusque
 Cognatas inter Naiadas Eridanus:
 Eridanus, cujus cycnos hoc fama canente est
 Attonitos mediis conticuisse vadis:
 Quæque viris armisque potens sistentia contra
 Insula desertæ litora stat Libyæ,
 Et Mosa, & fumans civili sanguine Rhenus
 Ingentes titulos & benefacta ferant:
 Non reticenda tamen, functi æternas quibus ipsi
 Heroës grates pro studiis solvunt.
 Ille vel in teneris cum jam pubesceret annis,
 Atque ætas primum vivida ver ageret;
 Postquam animo sibi regnandum peragraverat orbem,
 Ortaque de primis omnia seminibus,
 Et propiore Deum spectaret lumine, quantum
 Mortales fas est tendere contra oculos,
 Multa fatis lufit: norunt silvæque lacusque,
 Muscosisque cadens Arbia pumicibus;
 Quæque viri indignum lugens Cornelia fatum,
 Hospitii testes numina poscit opem.
 Nec curas inter, JUVENILIA carmina Musas,
 Dimisit fessi delicias animi.

Adfuerunt semper faciles ad iussa Sorores ;
Et quamvis medio tenderet ille mari ,
Alpibus & quamvis , Alpes illæ , & mare sævum
Fontibus & sacris antetulere jugis.
Et loca nunc culto relegabant singula versu,
Nunc fera damnabant munera militiæ.
Quin scrutaretur dirum cùm viscera ferrum ,
Et leti inficeret pallidus ora color ;
Qualis Mæandri ripis , aut Asia cyncus
Dum ludit pennis per vada purpureis ,
Pectora transfixus , liquido de gutture voces
Elicit , ac gemitus litora pulsa iterant ,
Inspectans cælum , & tristes solatus amicos ,
Lenibat numeris vulnera flebilibus.
Intereà trepidum versans sub corde timorem
Adstabat Divis vota ferens Pietas :
Et nunc muta metu , misero nunc perdita luctu ,
Tendebat supplex brachia Cælitibus ,
Ne fessis olim missum succurrere rebus ,
Ante suum raperet mors violenta diem.
Sed jam pone metum Pietas : en Maximus Orbem
Sospes ALEXANDER temperat imperio.

AD SERENISSIMUM

GENUENSIS REIP. DUCEM

AUGUSTINUM CENTURIONEM,

cum primùm novi Magistratûs fasces attolleret, summâ ingeniorum contentione celebratos.

Aureus ut primùm nitidis emerferat undis
 Lucifer, & noctem vicerat illa dies,
 Quæ tibi laurigeros, virtutis præmia, fasces
 Detulit, & munus vidit inisse tuum,
 Et patriæ res & curas, sanctique Senatûs
 Excepisse animis publica vota tuis,
 Adfuit ad plausus vasti gens humida ponti,
 Tyrrhenæ liquido Tethyos acta sinu;
 Formosæ visu facies, Drymoque, Thoëque,
 Et quas prætereà longa referre mora est.
 Quas inter patrio percussus numine Proteus
 Hæc Latiis fertur præcinuisse modis:
 Macæ animo: extulerint homines quæ maxima quon-
 dam
 Gesseris; at quæ dehinc, auguror, astra canent.
 Dixerat: & plausum jussit dare protinus omnes
 Quos habet unda Deos, quas habet unda Deas.

Ego dormio, & cor meum vigilat.

NOx quamvis oculorum ignes premat atra nitentes,
 Et condant somno lumina victa faces;
 Lumina, quæ circùm casti glomerantur Amores,
 Et Pudor, & triplici Gratia nexa choro:
 Nox tamen assiduis lacerat præcordia curis,
 Imperat atque oculis irrequieta quies.
 Nec priùs obrepet, qui laxet pectora, somnus,
 Quàm sternas capiti molle cor ipse meo.

LUSUS PASTORITIUS.

DUrus Oryx torquere gravi seu spicula cornu,
 Seu terrere leves per nemora alta feras:
 Quem toties succincta habili Dictynna pharetrâ,
 Mirata est agiles inter Hamadryadas:
 Cùm premeret cælo medium sol igneus orbem,
 Præberet lasso cùm brevis umbra torum,
 Multa inter quercus querulâ prolusit avenâ.
 Obstupuit doctos Nympha secuta modos.
 Ipsæ etiam tacitis stupuerunt Naiades undis,
 Ipsa etiam Arcadii fistula victa Dei.
 Ille etenim nunquam sacris vocalia lymphis
 Antra, Meduseos attigeratque lacus.
 Sed quæ etiam indoctas silvæ docuere volucres,
 A filvis didicit carmina durus Oryx.

PSYCHE,

PSYCHE, seu fabula Papilionis.

Nympharum PSYCHE quâ non fuit altera totâ
 Pulcrior Arcadiâ, cui cura nec ulla fluentem
 Aut mulcere comam, aut tenues percurrere telas.
 Miles erat Phœbes, voluitque inculta videri,
 Et placuit. nemora & silvas nec gratior ulla
 Attigit, aut montes venatu terruit ulla.
 Jamque toros tædis ætas matura jugales
 Spondebat: fugit illa faces & nomen amantis,
 Seque odit, votoque dolet quòd forma repugnet:
 Cùm fatus Iapeto, quem PSYCHES mater eodem
 Ediderat Clymene fortunatissima partu,
 Attulit inventum cælo mortalibus ignem,
 Nec benè digestam, & certâ sine imagine massam,
 In speciem eduxit moderantùm cuncta Deorum.
 Ille (fide majus!) lapidem vix admovet igni,
 Paulatim letalis hiems de marmore cedit.
 Vincula mollescunt genuum, saxumque relinquit,
 Vitalesque vias & respiramina liber
 Spiritus intus obit: vocis recluditur usus:
 Conatus loquitur. nil trunci restat in illo.
 Miratur, tacitumque rogat PSYCHE inscia fratrem:
 Unde vigor lapidi? quæ tanta potentia flammæ?
 Frater ad hæc contrâ: Donum immortale Minervæ
 Aspicias: ast alios Cypris tibi destinat ignes.
 Jam distingue comas, & finge decentiùs ora.
 Indoluit virgo, vetitamque agnoscere flammam
 Attentat propiùs: sed enim, ceu concitus Austro
 Per stipulas flavasque furit Vulcanus aristas,
 Atque alimenta suo præbet seges arida damno:

A a 4

Sic

Sic inconcessos ubi virgo contigit ignes,
 In flammam abit, ac veluti è fornace profundâ
 Ferventes trahit ore faces, & concipit æstus.
 Vix fratri cineres, & cognoscenda supersunt
 Ipsius effigies, & quæ ferat ossa sepulcro.
 Ille sed exanimis properat, semiustaque membra
 Componit tumulo, fumantiaque exta fororis
 Ambrosiæ succis, & odoro gramine condit.
 At flamma haud oblita sui est, servatque vigorem
 Ingeniumque suum, tumuloque erumpit, iterque
 Dat volucris, variis quæ picta coloribus alas,
 Nunc etiam vetitos demens circumvolat ignes,
 Atque suas PSYCHE flammam, sua damna, frequentat.

